

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

N O. 05043

OPEN FORUM

*Permanent preservation of this book was made possible
by Lew & Rita Gordonson
in memory of
dear parents, Dora & Leon Gershkowitz*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אָפַעַן פֶּאָרוּם

אונטער דער אוינפוזיכט פון
איידישן מסאייאלייטישן פארבענד
און טאראנטער
ארבעטער דיניג שטאמט קאמעיטעט

יאנוואר 22 — מאי 27, 1928
אין לייבאָר לוייסע אָוֹם

ווערט א מיטגלייד אין ארבטעטער רינגע
דעך גראנטער, שטארכטער און זיבערסטער אידישער
ארבעטער ארדן אין אמעריקע און קאנדרע

שיקט אייער עקיינדר אין אייער שולן — די
ארבעטער רינגע פרץ שולן
און גיט זוי א אידישע רדיוקאלאע דערציאונגע

שלאנט פאר אייער פֿרוּי אלט מיטגלייד פֿון 8 טזן קלאמ
זוייער קלינע צאלאונגנען

דער אידישער סאציאלייסטיישער פארבענער, צווארמען מיט דעם ארבעטער
ריינג אין טראאנטא, זיינען פול געווען מיט ספקות אין מעגלאָן דערפֿאַלְג, בעת
מען אוּן צונגעטראָטן אַרגאניזִירֶן די זונטיקידיע „אָפֿעַן-פֿאָרָוםס“.

די אלגעמיינע אַפְּאַטְיַע פָּון די מאָסן, די גָּלוֹיְכִּינְטִיכְעַ בְּאַצְיוֹאָנוֹג צוֹם אָקָר
טִוּן פֿאָלִיטִישָׁן לְעַבָּן, בְּפֿרְטָזְמָן צוֹם אָרטִיכְעָן — דָּאַס האָט פְּאַרְאַרְאַכְטָט פָּון אַיִּין
זַוְיִיטָר זַוְיִיט אֲבָעָר, הָאָט עַס נַאֲךְ דָּרִינְגָּעֵנדָעָר גַּעֲמָאָכָט די נַוְיְוָעְנְדִּיקְיִיטָט פָּון
אַוְיְשָׁטָעָן אָזָא שְׁטָעְנְדִּיקָע אַינְסְטִיטְוּצְיָע, וּזְאָס זָאָל דִּינָעָן, כָּאַטְשׁ וּוּפִילּ נִיט
איָה, אַלְס וּוּקָעָרָן, אַלְס אַוְיְפְּקָלְעָרָן, אַזְנְבָעָן בִּסְלָאָכוֹויִזְזָוָרִיךְ אַרְיִינְבָּלָאָזָן די
מוּחוֹת פָּון די בְּרִיְּטָעָרָעָמָסן דָּעַם רֹוח הַחַיִּים פָּון פֿאָלִיטִישָׁן גַּעֲדָאָנָק אַזְנָבָעָן
בָּאוֹאָסְטוֹזִיָּן.

איְצַט אֲבָעָר קָעָן מעַן, מיט צְוָרְדִּינְהִיּוֹת אָוּנְטְּרִיצְיָעָן דָּעַם סְךָ הַכְּלָ פָּון דָעַם
פְּאַרְגְּאַנְגְּעָנָעָם „פֿאָרָום-סְעָזָן“ (איָן פֿאָרְלִוָּה פָּון וּוּנְטָעָר 1928). וּזְעָן מַבָּאַטְרָאָכָט
איְצַט די טָעַמְעָם. וּזְאָס זַיְינָעָן איָן פֿאָרְלִוָּה פָּון דָעַר צִיִּיט בָּאַהֲנָדָלָתּ גַּעַוָּאָרוּ;
די ערְנְסְטָעָבָעָן צוֹ די אַוּוּקְגַּעַשְׁטָעַלְטָעָ דִּיסְקוּסְיָעָם; די הַוְנְדָרְטָעָר בָּאָרָא
זַוְכָּעָר אַוְיָה יְעָזָן „פֿאָרָום“; די אַיְינְגְּעַשְׁטָעַלְטָעָ טָאַלְעָרָאָנִיּ פָּון קַעְגָּנָעָר צוֹ קַעְגָּנָעָר,
אוּן דָעַר עַיקָּר: — דָעַר פֿאָרְלָאָנָג אַוְיְסְצּוֹטְיָהָן די „פֿרָאָזָע“, דָאַס בִּילְיָקָע
דָאַס דָעַמְאָגָנִישָׁע, נַאֲר פֿאָרְקָעָרָטָן: — נַעֲמָעָן דָאַס ערְנְסְטָעָרָע, דָאַס טִיפְּעָרָע —

אָט דָּס הָאַט גַּעֲמָכֶת דֵּי "אָפְעָן פָּאָרוּםָס" פָּאָר אָן אַמְתָּן וַוִּיכְטִיקָּן דָּעַרְצִיאָנוֹנָס—
אַנְשְׁטָאַלְט אַוְיָף דַּעַר הַינְּגָעָר אִידִישָׁעָר אַרְבָּעַטְעַרְגָּאָס—פָּאָר אַטְרִיבָּנָע, צַו וּוּלְ—
כַּעַר יַעֲדָעָר בָּאַצְּיָים זַיְק מִיט אַנְעַרְקָעָנוֹנָג.

* * *

אַלְס אַנְיָם בַּי אָנוֹן אַין טָאָרָאַנְטָא, אַוְיָף אָן אִידִישָׁעָר אַרְבָּעַטְעַר טָרִיבָּנָע,
דַּאָּרָף בָּאַטְרָאַכְט וּוּרָן דַּעַר כָּאָרְגָּגָעָזָנָג, וּוּסְמָ אַיְזָה, לְעַצְּטָנָם, רַעֲגַלְמָעָסִיךְ אַנְ—
גַּעֲפִירָט גַּעֲוָוָאָרָן אַוְיָף דֵּי פָּאָרוּםָס.

צַו וּוּסְמָ אַיְזָה דָּס נַוְיִטְקָן גַּעֲוָעָן?

— צַוְוִיעָרְלִיְיָ כּוֹנוֹת זִוְּנָעָן גַּעֲוָעָן דָּרְבָּיוֹ:

— אַנְטוּוּקְלָעָן בַּי דֵּי אִידִישָׁעָמָסְנָדָס גַּעֲפִילָן גַּעֲוָוָאַיְנָהִיטָּפָר
קָאַלְעַקְטִיוֹזָם נִיטָנָאָר אַין מַעַשִּׁים, נָאָר אַוְיָךְ אַין קוֹנָסָטָן.
כָּאָרְגָּגָעָזָנָג, אַיְזָה דָּס בָּעַסְטָע מִיטָּלָ דָּעָרָצָוָן.

אַלְיָדָ אַיְזָה אַפְטָדָס אַנְרָעַנְדוּקָעָן, דָּס בָּאַגְּיִיסְטָעַרְנְדִּיקָעָן גַּעֲפִילָן פָּאָר
הַעַלְדָּנְטָאָטָן.

מִיט דַּעַר "מַאֲרָסְעַלְיָעָע" אַוְיָף דֵּי לְוִפְנֵן הַאָבָן דֵּי פָרָאַנְצְּוִיזָשָׁע מַאסְנָן גַּעַר
שְׁטוּרָמָט דֵּי בָּאַסְטְּוִילִיָּעָן, מִיטָנָן רַעֲוָאַלְצִיָּאָנָעָן לְיִדְהַאָבָן זַיְדָ דָוְרָגְעַפִּירָט דֵי
גַּרְוִיסָעָ פָרָאַנְצְּוִיזָשָׁע רַעֲוָאַלְצִיָּעָן.

אונטער די טונער פון „איןטערנאציאנאָל“ מאָרשיין די אַרבֿעַטְער-מאָסן
פון פֿאָרְשִׁיּוֹדָעָן פֿעלְקָעָר אָן לשונות אין אַיִן מְחַנֵּה.
אונטער די קְלָאנְגָּעָן פון רְעוֹאַלְזִיאָנְגָּעָן לִיד זְיַינְגָּעָן באַרְיקָאָרְן גְּבוּבִיט גַּעַד
וּוָרָן; האָבָן קְעַמְפֿעַרְמָאָרטְרִיעָר זְיוּעָרָע נְשָׂמוֹת אוַיסְגָּהָוִיכְט.
דאָס רְעוֹאַלְזִיאָנְגָּעָן לִיד אִיז דָּעָר טְרוּמִיְּטְן-גְּנָשָׁאָל, וּוָאָס צִינְדָּט אָן בַּי
די מאָסָן דָּעַב אִימְפַּעַט פון קָאמָט.
דָּעָר כָּאָרְ-גְּנָעָאָנָג אוֹיפֶּה די פֿאָרוּםָס אוֹיְד דָּעְרִיבָּר טְאָקָע אוֹיךְ גְּעוֹאוֹרָן אָן
אוּמְבָּאָדִינְקָטָע נְיוֹטוּעָנְדִּיקְיּוּט.

* * *

די „פֿאָרוּםָס“ פֿאָדָעָרָן נָאָךְ מַעַר אוַיסְכְּרִיּוּטְעָרָונָג אָן פֿאָרְנָעָם. אַיִן דָּעַם
קְוּמְנְדִּיקָּן סְעָזָן וּוּעַט דָּאָס גְּעוּווֹס דָּעְרְגִּירִיבְּט וּוּרְעָן.
די אַפְּגַּעַדְרוּקָטָע לְיוּדָה, וּוָאָס זְיַינְגָּעָן גְּזוֹנוֹגָעָן גְּעוֹוֹאָרָן אוֹיפֶּה די „אַפְּשָׁעָן פָּאָרְ
רוּםָס“ זְיַינְגָּעָן באַשְׁטִימָט אַלְס זְאַמְלָוְנְסִיחָעָפֶט פָּאָר יְהָדָן אַרבֿעַטְער, צָו באַנוֹצָן
זִיךְ מִיט זַיְהָ אַוְיפֶּה צְוֹאַמְעַנְקָוָנְפָּטָן אָן פֿאָרוּוֹיְלָוְגָנְגָעָן. אַנְבָּאָיְזָ דָּאָס דָּעָר בְּעָסָר
מַעַר אוַיסְטְּרָלָאָכָּבָר אַנְדְּיוֹינָק פָּאָר די „אַפְּעָן פֿאָרוּםָס“, אַיִן פֿאָרְלוּיָּה פון יְאָר
נוֹאָר—מַאי 1928.

דעָר אַינְטַעַרְנָאצִיאָנָאָל

זויי קענען אבער ניט פארשטיעלן
פונ אונזו די העלע זונגענשיין.

דאס ווועט זיין שוין דער ליעצעטער
און אנטשיידענער שטרויט;
מייט דעם אַינְטַעַרְנָאצִיאָנָאָל
שטייט אויַה, איר אַרְבָּעַטְסְּלִיטִיט!

דער אַרְבָּעַטְסְּמָאָן ווועט זיין ממשלה
פארשפֿרייטִין אויַה דער גאנצֶער ערֶד.
און די פֿאָרוֹזִיטִין די מְפֵלה
באָקּוּמוּן ווועלֵן פֿון זיין שׂוּעָרָה.

אַראָפּ דעם יַאֲךְ! גַּעֲנוֹג גַּעֲלוּיטִין,
גַּעֲנוֹג פֿאָרגְּגָסִין בְּלוֹט אָן שׂוּוִיסִין!
צּוּבְּלָאָזֶט דעם פֿיוּיר, לְאָמֵר שְׁמִיר
כָּל זָמֵן דאס אַיּוֹן אָיז נָאָךְ חַיִּים!

דאס ווועט זיין שוין דער ליעצעטער
און אנטשיידענער שטרויט;
מייט דעם אַינְטַעַרְנָאצִיאָנָאָל
שטייט אויַה, איר אַרְבָּעַטְסְּלִיטִיט!

שטייט אויַה אוֹר אלָעָה, ווּעֶר ווּי שְׁקָלָאָפּן,
איַן חַוְּגָעָר, לְעָבָן, מַזְוָ אָן נָוִיטִין!
דער גַּוִּיסְט — עֶר קָאָכְטִי, עֶר רַוְּפְּטִ צָם ווּאָפּן,
איַן שְׁלָאָכְטִ אָונֶז פֿוּרִין אָיז עֶר גְּרוּיטִ...

די ווּלְלָט פֿון גַּוְּאַלְדְּטָאָטִין אָן לִיְּדָן
צּוּשְׁטָעָרָן ווּעָלֵן מִיר אָן דָּאָן —
פֿון פֿרְיְהִיטִין, גַּלְיוּכִיחִיט אַ גַּעַדְן
בָּאָשָׁאָפּן ווּעַט דער אַרְבָּעַטְסְּמָאָן.
דאס ווועט זיין שוין דער ליעצעטער
און אַנְטַעַרְנָאָל שְׁטְרִוִּיטִ;
מייט דעם אַינְטַעַרְנָאָל שְׁטְרִוִּיטִ
שטייט אויַה, איר אַרְבָּעַטְסְּלִיטִיט!

נִיְּין, קִיְּנוּעָר ווּעַט אָונֶז נִיט בָּאָפְּרִיעַן!
נִיט נָאָט אַלְיִין אָן נִיט קִיְּן הַלְּד —
מייט אָונְנוּעָר אַיְּנוּעָנָם כְּלִי זָין
אַ רְעַטְוָג בְּרַעַנְגָּן מִיר אַויַּה דָּעָר ווּלְלָט.
די גְּרוּיסְט שְׁטוּרְמִיטָּעָג, זַי ווּעָלֵן
נָאָר פֿאָר טִוְּרָאָנָעָן שְׁרַעְקָלָאָךְ זַיִּין.

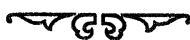
אין קוזנייע

שטארק באזעיבערט פון די פרוייהויט —
זיננט ער וויאטעה, און שם קלינגנט,
נאָר דער האָמער קלאָפֿט נאָך העכער,
און ער הערט ניט ווּאַס ער זיננט.
נאָר דער האָמער קלאָפֿט נאָך העכער,
און ער הערט ניט ווּאַס ער זיננט.

און די ערֶד באָצִירט מיט בלומען, —
זיננט ער וויאטער זיין לֵיד,
אָפְנַעֲקִילֶט אַיז שׂוֹין דָּאס אַיזוֹן,
און ער קלאָפֿט אַזְוַיְן ווּעָרט ניט מֵיד.
אָפְנַעֲקִילֶט אַיז שׂוֹין דָּאס אַיזוֹן,
און ער קלאָפֿט אַזְוַיְן ווּעָרט ניט מֵיד.

אין דער קוֹזְשַׁנְיָע בּוּי דעם פִּיעָר,
שְׂטִוִית דָּעָר שְׂמִיד אַזְוַיְן שְׂמִידָת —
ער קלאָפֿט דָּאס אַיזוֹן, פּוֹנָק אַזְוַיְן פִּיעָר פְּלִיעָן
און ער זיננט דָּרְבָּי אַ לֵיד.
ער קלאָפֿט דָּאס אַיזוֹן, פּוֹנָק אַזְוַיְן פִּיעָר פְּלִיעָן
און ער זיננט דָּרְבָּי אַ לֵיד.

פּוֹנָק דָּעָר פְּרִיוּהוּיט ווּאַס ווּעַט קוֹמָעָן —
זיננט ער מָוְטִיך, זיננט ער חִימָט,
און ער שְׁפִירָת ניט ווּעַט גִּיסְט זִיךְ
פּוֹנָק זַיְן פְּנִים טִיכְנָן שְׁוּוֹיִם.
און ער שְׁפִירָת ניט ווּעַט גִּיסְט זִיךְ
פּוֹנָק זַיְן פְּנִים טִיכְנָן שְׁוּוֹיִם.

ד. עדלשטיינט

אין קא מַת

טיראנען, איר קענט אים ניט טויטן,
דאם איז אן אומשטערבּאלכער בלום;
זייןע שמעקנדע, פֿלאמענדע קווייטן —
בליען שווין איצט אומעתום....

זוי בליען, איז דענקענדע מענטשן,
וואס ליבן גערעכטיקיט, לייכט....
אליען די נאטור טוט זוי בענטשן,
צום קאמה, צו דער הייליקער פֿליךט.

באפריען ארעמע שקלא芬,
וואס שמאכטן איז הונגער אונ קעלט;
און פֿאָר דער מענטשיheit באשא芬, —
א פרײַע, לאַיכטיקע וועטלט....

וואו עס זאל ניט גיסן קיון טרען,
ניט פֿלייסן אומשולידיקם בלוט;
און מענטשן, ווי גלענצענדע שטערן,
שיינען מיט ליבע און מוט....

מיר וווען געהאסט און געטריבן,
מיר וווען געפֿלאגט און פֿאָרפֿאָלנט;
און אלעס דערפֿאָר, וויל מיר ליבן —
דאם אָרְעָמָע שמאכטנדע פֿאָלך.

מיר וווען געשאָסן, געהאנגען,
מען באָרוּבְּט אונז דאם לֵעֶבֶן און רעכט,
דרעפֿאָר וויל מיר אָמָת פֿאָרְלָאנְגָּעָן,
און פרײַהִיט פֿאָר אָרְעָמָע קנעכט.

אָבָּעָר אונז וועט ניט דערשראָעָן
געפֿעָנְגָּנִיש און טיראנִי:
מיר מוֹזֵן די מענטשׂן ערְוּקָעָן,
און מאָכָּן זוי גְּלִיקְלָאָד און פרְּרִיְּיָה....

שְׁמִידָּת אָנוּ אֵין אַיְזָעָרָנָּעָ קִיְּטָן,
וְוי בְּלֹטִיקָע חַיָּות אָנוּ רִיסְטָט;
אַיְּר וְועָט אָנוּזָר קָרְבָּפֿעָר נָאָר טְוִיטָן,
אָבָּעָר נִיט אָנוּזָר הַיְּלִיקָן גִּיסְטָט....

דאם לֵיד פּוֹן לְיוֹן-שְׁקָלָאַת

דער מוט צום קרייג,
דער נאענטער זיג,
די צוקנפֿט בלײַבַט מיר איבער!
די וויסנשאָפֿט לִיגַט באָ אַטוֹז פְּרָאָפֿעָסָארָן,
די בַּוְּלוֹדָוְג — זַי אַיז נַטְמַין זַאַךְ,
איַר, אַרְבָּעַטָּה, וּוּעָר אַז אַלְשָׁוֹן, גַּעֲבָאָרָן,
אוֹן שְׁטָאָרָב מִיר אָוּוּעָק אַז אַשְׁפָּאָרָן.
אַבְּיַסְּעַלְעַן "שָׁוֹל" וּוּאָרְפַּט מַעַן צַו מִיר אַלְסַסְצָה,
די רִיבְּכָע, זַיְהָאָבָן אוּוּפְּ אַלְץַ אַחְוָקָה,
איַר נַעַם אַזְוָן דָּאנְק זַיְהָרְפָּאָרָן;
זַיְהָ שְׁטָאָפְּן זַיְד — איַר דָּאָרָאָן קוֹוָאָר.
מיַין קְרָאָפְּט אַזְוָן צַיְין זְאָפְּט אַזְוָן מַיְין לְיַיְבָּן
דאָם אַלְץַ אַיז נַאֲר מַיְוִינָם אוּוּפְּ פְּאָפְּרָן.
איַר לְעָבָן צַו לְעָבָן, איַר לְעָבָן נַאֲר צַו גַּעַבָּן,
אלְץַ גַּיבְּ אַיךְ, אוֹזְוֹוָאָס בלײַבַט פָּאָר מַיר?

דאָם לֵיד פּוֹן לְיוֹן-שְׁקָלָאַת

דער הַיְמָל גַּעַהָעֶרט צֻום רַבּוֹנוֹשָׁלְ-עוֹלָם,
צֻום פְּרִיאַן גַּעַהָעֶרט נַאֲר דִּי עַרְהָר,
די גְּבוֹרָה לְנַגְּטַה הַיְמָנָט אַיְן אַנְיְוָעֶרֶנָּעָם גַּוְלָם,—
אַכְּה פּוֹן צַעֲנְדְּלִיקָעָר פְּעָרָה.
די היְזָעָה, די בְּרוּיְזָה, זַיְהָזְעָן נַיט מַיְיָעָן,
דעָם יַם הַאֲטָמָה פְּאָרְנוּמָעָן די קְרוֹוָן.
אוֹן אַלְצְדִּינְגָּן פְּאָרְנוּמָעָן די אַיְדְּעָלָעָן, פְּיַיְעָן,
גַּעַהָבְּלָטָעָן הוֹנְדָעָרָט פְּאָרְשָׁוֹן.
מַיְיָן כָּה מַיְיָן מַהָּ מַיְיָן גַּוָּה, מַיְיָן נַשְּׁמָה
פְּאָרְדִּינְגָּן אַיךְ, פְּאָרְקוֹוָף אַיךְ דָּעָם גַּבְּרָה.
איַצְּטָפְּטָמָעָן אַירָן, אַיְן וּוּאַסְּזִישָׁעָבָאָשְׁטִוָּתָה,
מַיְיָן נַחְמָה,
וּוּאָסְ בלְיַיְבָּטָה, דָּאָכְטָה זַיְךְ, אַיְבָּעָרָט פָּאָר מִידָּה?
כָּאָרָה: —
דָּעָר פְּרִיאַר גַּיְסָטָה, דָּעָר פְּרִישָׁעָר מַוְּטָה,
די קָאָמָּה-לְוָסָטָה בלְיַיְבָּטָה מִיר אַיְבָּעָר
די קְרָאָפְּטָה, וּוּאָסְ שאָפְּטָה, אוֹן קַעְמָפְּטָה אַזְוָן טָוָטָה, כָּאָרָה: —
אוֹן שְׁרָעָקָטָה זַיְךְ נַיט פָּאָר רָוָט אַזְוָן קְנוֹטָה,

פון ליטערטור קריינ איך קנאפּ-וואס צו נאשן, דער הייל געהרט צום רבונ-של-עלם.
 די קונסט איז דעם גבירס מאנאפאָל; צום פריז געהרט נאָר דאס לאָנד;
 די לופט איזן די הייזעה, דער וויאַן איזן פֿלאַשׂ, די קבצנים פֿאַרמאָן דעם אַיזענעם גוּלְמַ
 די סאמעט, די זיידנס, די וואָל, איך דין דער מאַשִּׁין — בין אַיר האָנְטַ
 אַין באָנקען די שראָאנְקען, אַין זוי די מְטַבּוּת, די רעדער מיט לעדרנע רומענס אַון פֿאָסֶן,
 די אַזְּרוֹת געהרטן בּוּט פֿון מֵיַּן הוּוֶּט,
 איך צָאָל אַיבּוק מס אַון איך זָאג ניט קִין דָעַת, באַשָּׁאָפּ אַן אַיְגָעָנָס פֿון מַיְלַרְמַילְאָסֶן
 צו קְלָאָג נאָר באָנוֹז אַיך מֵיַּן שְׁטִים. אַין הייזער, ווֹאָס אַיך האָכְ גַּעֲבוּיטַ
 מֵיַּן קִינְד, מֵיַּן גַּעֲזָנָט מוֹ אַיך אָפְּטַ פֿון אַין רַיְזַן-פֿאַכְּרִיקָן, ווֹאָס יָעַנְעַ פֿאַרמאָן,
 מִיר שִׁידְן גַּעֲפִינְגְּנְדִּיך, ווֹאָס אַיך פֿאָלִירַ
 צו דִּינְעַן דַּעַמְּדָאַזְוּקָן גְּבִירַ, ווֹעַן אַיר
 מִיר גִּיט מַעַן אַן אַנוֹזְיָוָנָג אַוְפּוֹן גַּנְּדָעָן,
 אַשְׁטִינְגָּר: ווֹאָס בְּלִיְבַּט דָא פֿאָר מִיר?
 דָאָך ווֹאָס בְּלִיְבַּט בְּיָם לְעַבְנָן פֿאָר מִיר?

כָּאָרָה: —

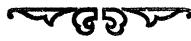
דֻּעַר פֿרְיוּעַר גִּיסְטַּמַּ, אַ. אַז., וּ.

מִיר בָּרְעֵבֶן

די אויגן פול צאר), פֿאַרְנָאַסְן מִיט בְּלוֹט; אָוּן פֿאַלְטַ פֿוֹן דָּער שְׂטִיְינְעַרְנָעַ וּוֹאנְטַ וּוֹעַן אַרְאָפַּ
די הערצעה, זַי שְׁלַאֲגַן מִיט קְרָאָפַט אָוּן מִיט מַוְּט! אַ שְׂטִיְין, צַי אַ צִּינְגָּל טְרוּפַט וּוּעֲמַעַן אַן קָאָפַּ;
מִיר שְׂטִיְין בא אַ חְוִיכָּעַ גַּעֲמַיְוִירְטָעַר וּוֹאנְטַ, דַּי אַיְבָּרְיִיקָּעַ בְּלִיְבָּן דָּאָךְ שְׂטִיְין גַּאֲרַן שְׂרָעָק,
מִיט האַמְּרָעָס אָוּן אַיְזָוָס אָוּן לְאַמְּעַן אַין הָאָנָט — אָוּן אַרְבָּעָטַן וּוּיְמָעָה, מעַן לְוִיפַּט נִוְתַּ אָוּוּקָ.
מִיר בְּרָעֵבֶן, מִיר בְּרָעֵבֶן דַּי אַיְזָעְרָנָעַ וּוֹאנְטַ.

די וּוֹאנְטַ אַיְזָעְרָט גַּאֲרַע פֿעַט אָוּן גַּאֲרַדְיךָ, דַּי אַרְבָּעָט דָּאָרָה דְּוִיעָרָן, דַּי אַרְבָּעָט אַיְזָ שְׁוּעָרָ;
פֿאַרְצָאַמְּט אָוּנוּ דַּי וּוֹעַן צָוָם לְעַבָּן אָוּן גְּלִיָּק, פֿאַרְאוֹאַמְּלָט זַיְקָ בְּרִידְעָר, קוּמָט אַלְעָ אַהֲרָן,
פֿאַרְשָׁטְעָלָט אָוּנוּ דַּי לְכִטְיִיקָּעַ שְׂיִין אָוּן זַיְמָאָכָט זַיְלְדָעָר צְוָלִיְיָגָן פֿעַט נַגְּרָא אַהֲנָט,—
פֿוֹן פְּרִילְאָכְסָטָן טָאגָן אָוּנוּ אַ טְרוֹיְאִיקָּעַ נַאֲכָט, מִיר וּוֹעַלְן דַּי הְוִיכָּעַ גַּעֲמַיְוִירְטָעַר וּוֹאנְטַ
מִיר בְּרָעֵבֶן, מִיר בְּרָעֵבֶן דַּי אַיְזָעְרָנָעַ וּוֹאנְטַ. צְוָרָעֵבֶן, צְוָרָעֵבֶן דַּי אַיְזָעְרָנָעַ וּוֹאנְטַ...

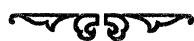
העם ערד

א, העמערל, העמערל, קלאפ!
שלאג שטארקער א טשוועק נאך א טשוועק!
קײַן ברויט איז אין שטוב שוין ניטא,
נאָר צרות און לִידְעָן אָן אָן עֲקָב!
א, העמערל, העמערל, קלאפ!
עס שלְאָגֶט שוין דער זוינער באָלְד צוועלה —
די אוינֶן, זוי מאָכָן זיך צו —
פֿון הונגעַר אָן דֵיר גַּי אַיך אָוִיס!...

•
סְפָּרָה

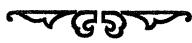
הוֹלִיעַט, הוֹלִיעַט!

דיאסט די לאָדוּ פון די היילאָה,
שויבן ברעכט אַרוֹיס!
ברענט אַ ליכטַל ערנעַז دونקֶל
לעשט מיט צָאָרָן אוֹיס!
הוֹלִיעַט, הוֹלִיעַט, בְּיוֹזָע ווַינְטָן,
אייצט אוֹז אַיְיעַר צִוְּיטָן;
לְאַגְּגָג ווּטַדְוִירָן דָּעָר ווַינְטָהָר,
זומער אוֹז נָאָך ווַיְוִיט...
הוֹלִיעַט, הוֹלִיעַט, בְּיוֹזָע ווַינְטָן
פרוי באָהערשט דֵי ווַעלְטָן!
ברענט דֵי צְוַיְוִיןָן, ווַאֲרַבְּטָן דֵי בִּימָעָה,
טָוָס ווָס אַיְיך גַּעֲפָעַלְטָן!
טרַיְוִיבָט דֵי פָוָגָלָן דֵי ווַעלְדָּעָה,
אוֹן פָּאַרְיוֹאָגָט זַיִּה פָּאָרְטָן!
די ווָס קָעָנָעָן ווַיְיִת נִיט פְּלִיעָן, —
טוֹיִט זַיִּה אוֹיפָן אָרְטָן.

מייט א נאָדֵל אָוּן אָנוֹ אָנָָדֵל

אייך פֿאַרְלִיּוֹג מִיר אָ פּוֹס אַוְוָה אָ פּוֹס,
אוֹן זִינְג מִיר אָ לִידְעַלְעַ צּוּקְעַרְזִים.
מייט אָ נָאָדֵל אָוּן אָ נָאָדֵל,
אוֹן זִינְג מִיר בְּכָבְדַן גְּדוֹלָה.
אייך נִי אָוּן נִי אָ גָאנְצָע וּוֹאָה,
אייך קָעַן שָׁוִין נִיּוּן אָ פֿאַרְיוֹזֶעֶר לְאָה.
מייט אָ נָאָדֵל אָוּן אָ נָאָדֵל,
אוֹן זִינְג מִיר אָפּ מִין וּוּלְעַט בָּאָרוֹת.
אייך צַי אַרְוִוִּס דַי פֿאַסְטְּרִינְגָן,
אוֹן טַו אָ לְעַק פּוֹן דַעַר מָאַמְעַלְיגָע.
מייט אָ נָאָדֵל אָוּן אָנוֹ אָ נָאָדֵל,
קיַע אַיך שָׁוִין מִיּוֹן וּוּוִיב אָוּן קִינְדְּרָעַ שְׂפִיּוֹן.
מייט אָ נָאָדֵל אָוּן אָנוֹ אָ נָאָדֵל,
ניַי אַיך מִיר בְּכָבְדַן גְּדוֹלָה.

צען ברידער

איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן זיבן.
אי! שמערל מיט דער פידעלע, א.או.ו.
זיבן ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט געבעקס,
איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן זעקס.
אי! שמערל מיט דער פידעלע, א.או.ו.
זעלס ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט שטרימה,
איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן פינט.
אי! שמערל מיט דער פידעלע, א.או.ו.
פינט ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט ביר,
איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן פיר.
אי! שמערל מיט דער פידעלע, א.או.ו.

צען ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט ליאוּן;
איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן ניאוּן.

אי! שמערל מיט דער פידעלע,
טביה מיטן באָס,
שפילט-זושע מיר אַ לְידָעָע
אויפֿן מיטן גאָס!
אי — אי — אי — אי — אי
שפילט-זושע מיר אַ לְידָעָע
אויפֿן מיטן גאָס!

ניין ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט פראָקט,
איינער אויז געתטארבן,
אויז געליבן אָקט.

אי! שמערל מיט דער פידעלע, א.או.ו.
אָקט ברידער זיינען מיר געווין,
האָבן מיר געהאנדلت מיט ריבּן,

צוווי ברידער זייןען מיר געווען,
האָבן פַּלְגַּעַן דְּבָרִים
איינער איז געשטָרְבָּן,
אייז געלְבִּין איינער.

אי! שמערל מיט דער פִּידְעָלָע, א.או.ו.

איין ברודער בין איך מיר געווען,
האָב איך געהאנדֶלֶט מיט לִיכְטָן;
שטָרְבָּן טו איך יעדן טאג
ווילְעַן האָב איך ניט.

אי! שמערל מיט דער פִּידְעָלָע, א.או.ו.

פַּרְנָסְרָא זְיַינָּן מֵיר גְּעוּעָן,
האָבן מֵיר גַּעֲהָאנְדֶלֶט מִיט בְּלִיָּה,
איינער איז געשטָרְבָּן,
אייז געלְבִּין דְּרָיִן.

אי! שמערל מיט דער פִּידְעָלָע, א.או.ו.

דרְיִי בְּרִידְעָר זְיַינָּן מֵיר גְּעוּעָן,
האָבן מֵיר גַּעֲהָאנְדֶלֶט מִיט הֵיִי,
איינער איז געשטָרְבָּן,
אייז געלְבִּין צְווֹי.

אי! שמערל מיט דער פִּידְעָלָע, א.או.ו.

דער בעל ענגלַה

3.

געקומען אין א קראטשמע שפערט אין דער נאכט
און טרעָה דארט א דיטשעל ביזס ווֹאנַג;
א איד, א בעל חשבון, אין איזוערנער קאָפ,
און ער מאכט א לְחִיּוֹת ביז טָאג.
אוֹי, אוֹי, קראטשמעל,
אוֹי, אוֹי, דיטשעל,
לְבָבֶן זְאַלְטָה אַיר לְאַגְּנָעַ יָאָרָן
נִיטַּמֵּר אֲרָכָסְעָן,
אַבָּרָע אַרְוִיסָע —
וּוֹיאָן! נִיט נָאָר אֲפָאָר!

4.

אין פֿאָרְשָׁוִין בעט מִיר; רְבִי ווֹדֵל, פֿאָרְט גִּיך, גַּעֲנוּמָעַן אַכְּסָע, אַצְוּוּיְטָע אָוָן — יָא,
אַיך דָּאָרָף דָּאָך צָם גּוֹטֵן אַידָן;
ער שְׂמִיכָלָט אָוָן פֿרִיטָזִיך, מִינַּן דִיטְשָׁן;
אַצְוּוּיְטָר בעט מִיר: מאכט שְׁנָעַלְעָר רְבִי אַיד, פֿאָרְטְּרִינְקָעַן דִי בּוֹיד
אַיך דָּאָרָף אַנְקָוּמָעַן אוֹוֵף דֻּעַם יָאָרָה.
יָא, יָא, וּוֹיבָעָלָע,
יָא, יָא, טְוִיבָעָלָע,
אַגְּרָאָשָׁן אַוּוֹפְּשָׁבָת נִיטָאָן!
נָאָר שָׁא, שָׁא, זָאָרָג נָאָר נִיט,
שָׁא, שָׁא, קָלָאָג נָאָר נִיט,
וּוֹיאָן! נָאָר כּוֹחַ אַיִוְּ דָאָ!!

פֿאָר אַיך מִיר אַרוֹים אַין אַן עַנְגָּר בּוֹיד,
מייט פֿעַרְדָּעַלְאָך פֿיר אַין דָּעַר בְּרִיטָט;

אַחוֹשָׁה, אַווּוֹגָע, מַעַן זַעַט נִיט דִי ווּלְטָט,
די ווּעַן פֿאָרְשָׁאָטָן, פֿאָרְוּוּיִיטָן,
וּוֹיאָ, וּוֹיאָ פֿעַרְדָּעַלְאָך,
וּוֹיאָ, וּוֹיאָ, אַדְלָעַלְאָך,
הוּוּבָטָן נָאָר דִי קָעַפְּלָעַלְאָך הוּוִידָן!
פֿירְטָן דִי פֿאָרְשָׁוּנְדָּעַלְאָך,
טוּרְיסָלָטָן דִי בְּיוּנְדָּעַלְאָך,
וּוֹיאָ אוֹ גִּינְעָן זָאָל אַרוֹיד!

2.

הערט נִיט וּאָס סְ'רִיְידָן דִי לְיִיטָן!
וּאָס מִיד גּוֹטָע אַידָעַלְאָך,
וּוֹיאָן אַרְיִידָעַלְאָך,

א ג נ ב ה

פאלקנס-ילדר

בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן	בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן,
אַ נְנְבָה.	אַ נְנְבָה;
בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן... (בַּיו אַ נְנְבָה).	בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן אַ נְנְבָה:
זַיְבָּן הַעֲנָר וּוּ דִי צִינָל,	זַיְבָּן לְיוֹכֶטֶר וּוּ דִי בָּעָרָן,
דְּרִי אָן קַעְפָּן פִּיר אָן פְּלִיגָּל;	דְּרִי אָן פִּיס אָן פִּיר אָן דָּעָרָן,
בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן	בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן
אַ נְנְבָה...	אַ נְנְבָה...
בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן... (בַּיו אַ נְנְבָה).	בָּא מַיִן רְבִין אֵיז גַּעֲוֹעָן... (בַּיו אַ נְנְבָה).
זַיְבָּן מוֹידָן וּוּ דִי סָפָסְנָעָם.	זַיְבָּן הַעֲמָדָר וּוּ דִי בָּעַבָּר,
דְּרִי אָן צִיּוֹן אָן פִּיר אָן יַאֲמָלָעָם;	דְּרִי מִיטָּלָאָטָעָם, פִּיר מִיטָּלָעַבָּר;

גיט א גוי און שיינקל אריין

גיט א גוי פון שיינקל ארויס,
פון שיינקל ארויס, פון שיינקל ארויס,
ברעכט ער דארט א פאָר שייבעלאָך אויס,
א פאָר פענסטערלאָך אויס, לאזט די
פערדען ארויס.
אוּ, שיכור איז א גוי, שיכור איז א גוי
שיכור איז ער, ברעכן מוז ער,
ווײַל ער איז א גוי.

גיט א איד פון בית המדרש ארויס,
אין בית המדרש אריין, אין בית המדרש אריין, פון בית המדרש ארויס,
קושט ער דארט א פאָר מוזהּ/לאָך אויס;
א פרוכתּ/ אויס, א ספרּ/ אוייס;
אוּ, ניכטער איז א איה, ניכטער איז א איה,
ניכטער איז ער, קושן מוז ער,
ווײַל ער איז א איד.

גיט א גוי און שיינקל אריין,
אין שיינקל אריין, אין שיינקל אריין,
טרינקט ער דארט א גלוועלע וויזן;
א כוסהּ/לע אריין, א גרויסעלע אריין.
אוּ, שיכור איז א גוי, שיכור איז א גוי
שיכור איז ער, טרינקטן מוז ער,
ווײַל ער איז א גוי.

גיט א איד אין בית המדרש אריין,
אין בית המדרש אריין, אין בית המדרש אריין, פון בית המדרש ארויס,
כאפּט ער דארט א מנהּ/לע אריין;
א קדושהּ/לע אריין, א ברכהּ/לע אריין;
אוּ, ניכטער איז א איה, ניכטער איז א איה,
ניכטער איז ער, דאונגטען מוז ער,
ווײַל ער איז א איד.

דער רבוי אלימלך

פאלקנס-לייד

מייטן שםיש רב נפתלי,

און געשיקט נאך די צימבלער — די צוועי.

און או די צימבלדייך צימבלעה,

האָבן צימבלדייך געצימבלט,

האָבן צימבלדייך געצימבלט — האָבן זוי.

.3

און או דער רבוי אלימלך

אייז געווארן גאָר שטארק פריילאָך,

אייז געווארן גאָר שטארק פריילאָך — אלימלך —

האָט ער אויסגעטאנַן די תפילין

און האָט אוייסגעוישט די ברילן,

און געשיקט נאך די פִּיכְלָעֶר — די צוועי.

און או די פִּיכְלָדְיוֹקָע פִּיכְלָעֶר,

האָבן פִּיכְלָדְיוֹק גַּעֲפִיכְלָט,

האָבן פִּיכְלָדְיוֹק גַּעֲפִיכְלָט —

האָבן זוי.

.1

או דער רבוי אלימלך,

אייז געווארן זיער פְּרִיאַלָּאָך,

אייז געווארן זיער פְּרִיאַלָּאָך,

אלימלך,

האָט ער אויסגעטאנַן דעם קיטל

און האָט אַנְגַּעַטָּן די היטל,

און געשיקט נאך די פִּיכְלָעֶר — די צוועי.

און או די פִּיכְלָדְיוֹקָע פִּיכְלָעֶר,

האָבן פִּיכְלָדְיוֹק גַּעֲפִיכְלָט,

האָבן פִּיכְלָדְיוֹק גַּעֲפִיכְלָט — האָבן זוי.

.2

און או דער רבוי אלימלך

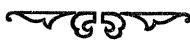
אייז געווארן נאך מער פְּרִיאַלָּאָך,

אייז געווארן נאך מער פְּרִיאַלָּאָך — אלימלך —

האָט ער אַפְּגַּעַמָּאַכָּט חַבְּדָה

די דריי שווועסטער

אין ענגלאנדר איז דא א שטאטט לעסטער.
די איבעריקע שווועסטער באטראכטן
אין לאנדיאן איז דא אוז סקווער,
די עלטערע שווועסטער און האס,
אין סקווער שטייען טעגלאך דריי שווועסטער, דען אלע דריי שווועסטער פאראכטן
די שווועסטער — זוי קען וווערדנטיזווער.
די אינגעטט פארקופט דארטן בלומען,
דאך שפערת בא דער נאכט, וווען זוי קומען
צום געפט' וואס זוי רופן "אהיים",
באנעצן זוי בענדיילאך און בלומען
מייט טראען, וואס פלייסן געהיים...
די עלטסטער, וואס האנדעלט מייט זיך.

די מאָרְסָעַלְיעֹז

שטיינטּ-אוֹוֶה, אִיר אָונְטָעַרְדְּרִיקְטָעַ מַאֲסָן,

און מאָכָטּ פֿוֹן שְׂקְלָאָפְּרִי אָן עַנְדָ!

לאֹזָטּ נִיטּ מַעַרְ קִיּוֹן לְיִדְוִקְגִּיעַרְ פֿרְעָמָן

די פְּרוֹכָטּ פֿוֹן אַוִּיסְגָּעָקוּעָלְטָעַ הַעֲנָטָן! (בֵּין).

הערט אִיר נִיטּ, וּי עַם רְוִישָׁן שְׁוִין דִי וּוְאָפָן

קָעָן אָוְנוּעָרָעַ בְּרִידְרָעַ אָוְפָן גָּאָסָ?

וְעַטּ אִיר דָעַן נִיטּ, וּי זְוִי וּוּעָרָן בְּלָאָסּ

פָּאָרּ וּוְאָסּ דִי בְּלוֹטְזָוְגָּעָרּ אָן פְּפָאָפָעָן?

שטיינטּ-אוֹוֶה, אִיר אַרְבָּעַטְסְּלִיּוֹתּ,

דָעַרְחָוִיבְּכָטּ זִיךְ מָאָן פָּאָרּ מָאָן!

מַאֲרְשִׁירְתּ מִיטּ אָנוֹ אַיִינְקִיּוֹתּ,

צָום קָאָמָפּ מִיטּ דָעַם טִירָאָן.

די שבועה

ברידער און שווערטער פון ארבעט און נויט,
אלע, וואס זיינען צויזט און צושפראיט,—
צוזאמען! צוזאמען! די פאן אויז שווין גרייט!
זוי פלאטערט פון צארן, פון בלוט אויז זי רויט!
צום שבואה! צום שבואה אויף ליעבן און טויט!
הימל און ערדה ווועט אונז הערן!
עדות — די ליכטיקע שטערן!
א שבואה פון בלוט און פון טרען!
מיר שווערן מיר שווערן!

mir shouuren a trriyheit aon rurenguzn zom "bond"
— nare ur kuen di skallapen baafriyin azind!
zoin fan di roitsh aiz hork aon aiz berit!
mir shouuren zo kumpen far frriyheit aon reket
mir shouuren aym trriyheit aoyf leuben aon toit!
moyt allu tiranzen aon zi ureu knugten.
himal aon urde, a. a. wo.

mir shouuren a trriyheit aon rurenguzn zom "bond"
— nare ur kuen di skallapen baafriyin azind!
zoin fan di roitsh aiz hork aon aiz berit!
mir shouuren zo kumpen far frriyheit aon reket
mir shouuren aym trriyheit aoyf leuben aon toit!
moyt allu tiranzen aon zi ureu knugten.
himal aon urde, a. a. wo.

אויב אויר זויט אַסְצִיאָלִיסֶט — אַז אַיעָר פְּלָאָץ אַין
אַידִישָׁן סְאַצִּיאָלִיסְטִישָׁן פָּאַרְבָּאָנד

כדי צו דינען אַקְטִיווֹן דָּעָר אַרְבָּעָטָעָר באָוועונג, מוז מען
זוין אַן אַקְטִיווֹעָר סְאַצִּיאָלִיסֶט —
אַ מִיטְגָּלִיד אַין אַידִישָׁן סְאַצִּיאָלִיסְטִישָׁן פָּאַרְבָּאָנד

יעדר יוננטלאכבער אַרְבָּעָטָעָר דָּאָרָה זוין אַ מִיטְגָּלִיד אַין
דָּעָר סְאַצִּיאָלִיסְטִישָׁע יוננט אַרְגָּאַנְיָאַצְּעָע — צָוקָוּנְפָּט